

بررسی رابطه منبع کنترل و عملکرد تحصیلی دانش آموزان سال سوم متوسطه شهر خورموج

(استان بوشهر)

حسین یوسفی^{۲۰۲} - سیداحمد میرجعفری^{۲۰۳} - آذرمیدخت رضایی^{۲۰۴}

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه منبع کنترل و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر و دختر سال سوم شاخه نظری شهر خورموج از استان بوشهر بوده است که به منظور بررسی فرضیه های پژوهش یک نمونه ۳۸۴ نفری (۱۹۶ پسر و ۱۸۸ دختر) از دانش آموزان به صورت تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شد و پرسشنامه منبع کنترل راتر (۱۹۹۵) را تکمیل نمودند هم چنین برای ارزیابی عملکرد تحصیلی اعضای نمونه از معدل کسب شده در سه سال آخر منتهی به سال سوم متوسطه استفاده گردید.

تجزیه و تحلیل داده ها از طریق ضریب همبستگی پیرسون ، انجام گردید.

نتایج پژوهش نشان داد که بین منبع کنترل (بیرونی) و عملکرد تحصیلی رابطه منفی معنی دار وجود دارد.

واژگان کلیدی: منبع کنترل، عملکرد تحصیلی

مقدمه و بیان مسأله

تعلیم و تربیت آدمی از دیر باز مورد توجه بوده است ، اما اهمیت آن در سالهای اخیر به طور فزاینده ای افزایش یافته و در این زمینه هزینه های فراوانی از طرف خانواده ها و دولت مصرف می شود. ولی با وجود این مشاهده می شود که تعداد قابل توجهی از دانش آموزان هر ساله در یادگیری آموزشگاهی شکست می خورند. بدیهی است ، عوامل متعددی (محیطی ، آموزشی ، خانوادگی) در عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأثیر گذار هستند، که از میان آنها برخی ویژگیهای فردی (شخصیتی) به نظر می رسد نقش مهمی داشته باشند.

^{۲۰۵} - دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت

^{۲۰۶} - استادیار دانشگاه شیراز، بخش روانشناسی

^{۲۰۷} - استادیار دانشگاه آزاد مرودشت، بخش روانشناسی

یکی از عواملی که به نظر می رسد با عملکرد تحصیلی دانش آموزان مرتبط باشد، منبع کنترل^{۲۰۵} یا هسته کنترل آنها است. مافسون^{۲۰۶} و نوویکی^{۲۰۷} (۱۹۹۱) اشاره می کنند که دانش آموزان با منبع کنترل درونی باور دارند که در کنترل رفتار خویش و محیط توانا هستند به این دلیل است که مجذانه تلاش می کنند تا شرایط یاد گیری را به نحوی ترتیب دهند که نیل به اهداف را میسر سازد. به بیان دیگر، دانش آموزان با هسته کنترل درونی کنترل بیشتری بر وقایع یاد گیری و نتایج آن اعمال می کنند و خود را در یاد گیری مسئول می دانند و به معلمان و والدین و سایر عوامل آموزش اتکاء کمتری دارند (به نقل از اسماعیل دخت، ۱۳۸۳).

به نظر می رسد که اگر یادگیرندگان به عنوان عناصر اصلی در احیاء نظامهای آموزشی به حساب نیایند، آموزش و پرورش نمی تواند با نیازهای آینده جوامع همگام شود. به بیان دیگر، آموزش و پرورش باید در جهت تربیت یادگیرندگانی اقدام کند که مسؤلیت یادگیری خود را می پذیرند و قادرند دست به انتخابهای هوشمندانه بزنند.

در ارتباط با تبیین افت تحصیلی که یکی از مهمترین مشکلات نظام آموزش و پرورش اکثر کشورهای جهان است، عوامل مختلفی شناخته شده است. که از میان آنها برخی ویژگیهای فردی (شخصیتی) به نظر می رسد نقش مهمتری داشته باشند. به همین دلیل در بسیاری از کشورهای جهان علاقه خاصی به بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی با عملکرد تحصیلی پیدا شده است. یکی از این ویژگی های شخصیتی، جایگاه مهار یا منبع کنترل است. منبع کنترل به اعتقاد افراد در مورد چگونگی کنترل محیط اشاره دارد. به عبارت دیگر منبع کنترل نظامی از اعتقادات است که بر اساس آن فرد موفقیت ها و شکست های خود را بر حسب توانایی ها و ضعف هایش ارزیابی می نماید (برومند نسب، ۱۳۷۳).

مفهوم منبع کنترل، در چارچوب نظریه راتر ارائه شده است. راتر در بیان مفهوم منبع کنترل به دو بعد فرضی درونی و بیرونی اشاره دارد. گروهی که موفقیت ها و شکست های خود را عموماً به شخص خود (کوشش یا توانایی شخصی) نسبت می دهند، افراد دارای منبع کنترل درونی نامیده شده اند و گروه دوم که موفقیت ها و شکست های خود را معمولاً به

²⁰⁵-Locus of control

²⁰⁶ - Mufson

²⁰⁷ -Nowiki

عوامل بیرون از خود (بخت و اقبال یا دشواری موقعیت ها) نسبت می دهند، افراد دارای منبع کنترل بیرونی نام گرفته اند (سیف، ۱۳۶۸).

به بیان دیگر اشخاص دارای منبع کنترل درونی باور دارند که کارآمدی، تدبیر، سخت کوشی، احتیاط و مسئولیت پذیری به پیامدهای مثبت خواهد انجامید و رفتارشان نقش مهمی در افزایش برون دادهای خوب و کاهش برون دادهای بد دارد. برعکس افرادی که منبع کنترل بیرونی دارند، رویدادهای مثبت یا منفی را پیامد رفتار خود نمی دانند بلکه آن را به شانس، سرنوشت، نفوذ افراد قدرتمند و عوامل محیطی ناشناخته مهار نشدنی نسبت می دهند. در نتیجه بر این باورند که برون دادهای بد یا خوب با رفتار خود آنها ارتباط نداشته و از کنترل آنها خارج است (حیدری پهلویان، محجوب، ضرابیان، ۱۳۷۸).

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

منبع کنترل

الف) تعریف نظری منبع کنترل: مفهوم منبع کنترل در چارچوب نظریه راتر ارائه شده است. به نظر راتر (۱۹۵۴) منبع کنترل عبارت است از ادراکی که ما از علیت نتایج رفتار خود داریم. منظور از منبع کنترل ادراکی است که شخص از علت پیامدهای رفتاری خود دارد. نوعی انتظار تعمیم یافته مبنی بر اینکه پیامدهای رفتار تحت سلطه خویشتن و یا در سلطه عوامل و علل خارجی می باشد (فارز، ۱۹۷۶ به نقل از منظری توکلی، ۱۳۷۵).

ب) تعریف عملیاتی منبع کنترل: در این پژوهش برای سنجش منبع کنترل از مقیاس (I-E) راتر استفاده شده است که دارای ۲۹ گویه است و برای سنجش منبع کنترل درونی و بیرونی طراحی شده است.

عملکرد تحصیلی

الف) تعریف نظری عملکرد تحصیلی

چنانچه آموخته های آموزشی با فرد متناسب با توان و استعداد بالقوه او باشد یا آموخته های فرد متناسب با توان و استعداد وی بوده، در یادگیری فاصله ای بین توان بالقوه و بالفعل او نباشد، می توان گفت که دانش آموز به پیشرفت تحصیلی نائل گردیده است (افروز، ۱۳۷۷).

ب) تعریف عملیاتی عملکرد تحصیلی: عملکرد تحصیلی در این پژوهش میانگین معدل سه سال آخر منتهی به سال سوم دبیرستان یعنی سالهای تحصیلی (۸۴-۸۳، ۸۵-۸۴ و ۸۶-۸۵) می باشد.

فرضیه تحقیق: بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معنا دار وجود دارد.

مروری بر تحقیقات پیشین

در ایران در خصوص بررسی رابطه منبع کنترل و عملکرد تحصیلی تحقیقات و پژوهش های زیادی انجام شده است که اکثر آنها رابطه معنی داری را بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی به دست آورده اند.

بیابانگرد (۱۳۷۱) در پژوهشی که به منظور بررسی رابطه بین پیشرفت تحصیلی و هسته کنترل روی ۲۳۰ نفر از دانش آموزان شهر تهران انجام داد رابطه معنی داری بین هسته کنترل درونی و پیشرفت تحصیلی را تأیید می کند (به نقل از زارع، ۱۳۸۵).

برومند نسب (۱۳۷۳) به بررسی رابطه بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی پرداخت. نمونه این بررسی شامل ۲۱۷ دانش آموزان دختر و پسر پایه سوم راهنمایی شهرستان دزفول بود، نتایج تحلیل آماری داده ها نشان داد که ضرایب همبستگی بین دو متغیر یاد شده در سطح آماری ($p < .05$) معنی دار است.

بعضی از پژوهش گران رابطه منبع کنترل و عملکرد تحصیلی را در محیط اجتماعی و مقاطع تحصیلی مختلف مورد بررسی قرار داده اند.

دارابی (۱۳۷۳) در بررسی رابطه هسته کنترل و پیشرفت تحصیلی در مازندران بر روی تعدادی از دانش آموزان شهری و روستایی رابطه مثبت و معنی دار بین متغیرها را تأیید می کند (به نقل از زارع، ۱۳۸۵).

در تحقیقی که توسط حیدری پهلویان (۱۳۷۷) در دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام گرفت افت شدید عملکرد تحصیلی در دانشجویانی که منبع کنترل بیرونی داشته اند در مقایسه با کسانی که گرایش به منبع کنترل درونی داشتند مشاهده شد.

در تحقیقاتی که توسط مک گی و کراندال^{۲۰۹} (۱۹۶۸) انجام شد، رابطه بین نمره درسی آزمودنیها و نمره منبع کنترل (جایگاه مهار) آنان مورد بررسی قرار گرفت. نمونه مورد مطالعه از میان دانش آموزان پایه های ششم تا دوازدهم انتخاب شده بود. نتایج نشان داد که بین نمره های دانش آموزان و منبع کنترل درونی آنان همبستگی مثبتی وجود دارد.

هاریسون^{۲۱۰} (۱۹۶۸) در مطالعه ای رابطه بین احساس کنترل شخصی و موفقیت تحصیلی را مورد بررسی قرار داد. وی دریافت احساس کنترل شخصی می تواند، صرف نظر از موقعیت اجتماعی - اقتصادی، بعضی از موفقیت های تحصیلی را در تحصیل پیش بینی کند..

همچنین نتایج تحقیقات انجام شده از جمله تحقیقات رس و تیلر^{۲۱۱} (۱۹۸۴)، اور (۱۹۹۲) کاسیدی^{۲۱۲} (۲۰۰۰)، ریج^{۲۱۳} (۱۹۹۸)، وینس^{۲۱۴} (۲۰۰۳) وجود رابطه بین منبع کنترل (مسند مهار گذاری) و موفقیت تحصیلی را گزارش کرده اند (به نقل از اصغر نژاد، ۱۳۸۴).

میسر^{۲۱۵} (۱۹۷۲) در پژوهشی ارتباط بین پیشرفت تحصیلی و مکان کنترل را مورد بررسی قرار داد. نتایج این پژوهش نشان داد بین نمره های مکان کنترل با نمره های حاصل از آزمون پیشرفت همبستگی وجود دارد. حتی هنگامی که بهره هوشی ثابت نگه داشته شد این همبستگی کماکان معنی دار بود. در این پژوهش مشخص شد پسرانی که در پرسشنامه مسولیت پیشرفت تحصیلی، مسولیت موفقیت خود را می پذیرفتند و همچنین دخترانی که مسولیت شکست خود را می پذیرفتند به احتمال بیشتر نمره هایشان در آزمون پیشرفت بیشتر بود (به نقل از آب روشن، ۱۳۷۸).

²⁰⁹- Mc Gee P.E & Crandall V.C

²¹⁰-Harrison

²¹¹-Ross & Tayler

²¹² - Aver

²¹³ - Cassidy

²¹⁴-Vince

²¹⁵ - Misser

فارز^{۲۱۶} (۱۹۷۱) نشان داده است که دانش آموزان برای هدفها و فعالیتهایی که در آن مهارت نقش مهمی دارد ارزش بیشتری قائلند در مقابل دانش آموزان برون بین فعالیتهایی را ترجیح می دهند که وابسته به شانس و تصادف باشند. از آنجا که یادگیری آموزشی مبتنی بر مهارت است تا شانس و تصادف، طبیعی است که دانش آموزان دارای منبع کنترل درونی در امر تحصیل موفقیت بیشتری داشته باشند.

تحقیق دانیل واستیونز^{۲۱۷} (۱۹۷۶) نشان دادند که علی رغم کنترل هوشبهر، دانش آموزانی که جایگاه مهارت درونی بالایی دارند نسبت به دانش آموزانی که جایگاه مهارت درونی پایینی دارند، در آزمونهای فراگیری نمره های بالاتری به دست می آورند.

روش تحقیق

جامعه آماری و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش تعداد ۷۱۱ نفر دانش آموزان دختر و پسر سال سوم دبیرستان شاخه نظری شهرستان دشتی (خورموج) از استان بوشهر بود که در سال تحصیلی ۸۷-۸۶ مشغول به تحصیل بودند. جهت انتخاب نمونه از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای استفاده شده است. بدین ترتیب که ابتدا شهر خورموج به سه منطقه شمال، مرکز و جنوب تقسیم شد و از هر منطقه ۲ دبیرستان یک دبیرستان دخترانه و یک دبیرستان پسرانه جمعاً سه دبیرستان دخترانه و سه دبیرستان پسرانه انتخاب شد. و از بین دانش آموزان سال سوم شاخه نظری هر مدرسه با استفاده از جدول اعداد تصادفی ۶۵ نفر انتخاب شدند و در نهایت آزمودنی ها به ۳۸۴ نفر به عنوان اعضای نمونه انتخاب گردیدند که از این تعداد ۱۸۸ نفر دختر و ۱۹۶ نفر پسر بودند.

ابزار اندازه گیری

به منظور انجام پژوهش حاضر از پرسشنامه منبع کنترل راتر (I-E) و معدل دانش آموزان درسه سال متوالی، منتهی به سال تحصیلی ۸۷-۸۶ استفاده شده است.

²¹⁶-Phares

²¹⁷-Daniel & Stevens

۱- پرسشنامه منبع کنترل راتر

این مقیاس در سال ۱۹۵۵ توسط راتر تدوین و طراحی گردید و آن را بر مبنای رساله های دکترای دو تن از دانشجویان نش استوار نمود. مقیاس کنترل درونی- بیرونی از ۲۹ ماده و هر ماده دارای یک جفت سوال (الف، ب) می باشد که ۲۳ جفت آن برای کنترل بیرونی یا درونی نمره گذاری می شوند و ۶ ماده آن سوالهای ۱، ۸، ۱۴، ۱۹، ۲۴ و ۲۸ برای مخفی کردن هدف این مقیاس تدارک دیده شده اند. این مقیاس در جهت کنترل بیرونی نمره گذاری می شود و به طوری که ۲۳ بالاترین نمره کنترل بیرونی و صفر بالاترین نمره کنترل درونی است (فیست، ۲۰۰۲).

اقلیدس (۱۳۷۶) در تحقیق خود به تعیین روایی این آزمون پرداخته و همبستگی نمرات این مقیاس را با معدل تحصیلی سال گذشته دانش آموزان مورد مطالعه در شیراز محاسبه و ضریب ۰/۲۱ را گزارش نمود که در سطح ۰/۰۱ معنی دار بود (به نقل از آب روشن، ۱۳۷۸).

قنبری، (۱۳۸۰) ضریب پایایی این مقیاس را از طریق بازآمایی و با فاصله زمانی یک ماهه برای گروهی از دانشجویان دختر و پسر برابر ۰/۷۴ گزارش نموده است.

برای بررسی پایایی مقیاس در این پژوهش از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریبی برابر با ۰/۷۱ به دست آمد.

۲- عملکرد تحصیلی

برای سنجش عملکرد تحصیلی دانش آموزان از معدل سه سال آخر دانش آموزان منتهی به سال سوم دبیرستان هر دانش آموز یعنی سالهای تحصیلی ۸۴-۸۵، ۸۳-۸۴ و ۸۶-۸۵ استفاده شد. چون احتمال می رفت که به دلیل فراموشی یا احیاناً کتمان معدل واقعی توسط دانش آموزان در ارائه معدل که عملکرد تحصیلی واقعی به دست نیاید، لذا برای جلوگیری از سوگیری دانش آموزان در ارائه معدل به این صورت عمل شد که ابتدا لیست کلیه دانش آموزان سال سوم شاخه نظری مدارس انتخاب شده از دفتر دبیرستان تهیه شده و نمونه ها با استفاده از اعداد تصادفی انتخاب شد و برای هر نمونه یک کد به عنوان مثال ۵۰۸FR تهیه شد که در این کد ساختگی عدد ۸ نشان دهنده ردیف دانش آموز در لیست مدرسه و حرف F مشخص کننده نام دبیرستان (فاطمیه) و بقیه اعداد و حروف انحرافی بودند. در اجرای آزمون به هر دانش آموز بر اساس کد

ساخته شده و لیست مدرسه پرسشنامه تحویل داده شد، پس از اجرای آزمون با مراجعه به فایل هر دانش آموز معدل سه سال منتهی به سوم دبیرستان یعنی سالهای سوم راهنمایی و اول و دوم دبیرستان تهیه شده و میانگین آنها به عنوان عملکرد تحصیلی دانش آموز در نظر گرفته شد.

یافته ها

جهت بررسی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده که نتایج آن در جدول های شماره ۱-۳ گزارش شده است.

جدول ۱-۱ ضریب همبستگی منبع کنترل با عملکرد تحصیلی

متغیر	فراوانی	ضریب همبستگی با عملکرد تحصیلی	سطح معنی داری
منبع کنترل	۳۸۴	$r = -0.604$	۰/۰۱

بر اساس نتایج مشاهده شده در جدول ۱-۱، ضریب همبستگی مشاهده شده (-0.604) در سطح 0.01 و با درجه آزادی (۳۸۲) بزرگتر از ضریب جدول (0.148) است. بنابراین فرض صفر رد و فرض خلاف تایید می شود به عبارت دیگر بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی دار منفی وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحلیل داده های به دست آمده از آزمون (جدول ۱-۱) نشان می دهد که بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی دار در سطح 0.01 وجود دارد. از آنجایی که این همبستگی منفی می باشد نشان دهنده این موضوع است، افرادی که نمره منبع کنترل بیرونی بالاتری دارند از عملکرد تحصیلی ضعیف تری برخوردارند و بین منبع کنترل بیرونی و عملکرد تحصیلی یک رابطه معکوس معنی دار وجود دارد یعنی با افزایش نمره منبع کنترل بیرونی، عملکرد تحصیلی ضعیف تر می شود و با کاهش نمره منبع کنترل عملکرد تحصیلی قوی تر می شود. بنابراین بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات بیابانگرد (۱۳۷۱)، برومند نسب (۱۳۷۳)، اصغر نژاد (۱۳۸۲) مک گی و کراندال (۱۹۶۸)، هاریسون (۱۹۶۸) رس و تیلور (۱۹۸۴)، آور (۱۹۹۲)، کاسیدی و ایچوز (۲۰۰۰) ریچ (۱۹۹۸) وینس (۱۹۷۷) فیندلی و کوپر (۱۹۸۴) تایلر، لاباتا و اترو (۱۹۸۶) همخوان است.

بر اساس نتیجه به دست آمده از این فرضیه و همچنین تحقیقات مشابه، هرچه منبع کنترل دانش آموزان درونی تر باشد عملکرد تحصیلی آنها بهتر است یعنی هر چه دانش آموزان بیشتر احساس کنند که مسئول اعمال و رفتار خودشان هستند و نتایج حاصله معلول عملکرد خودشان است و شانس و بخت و اقبال تأثیری در شکست ها و پیروزیهایشان ندارد، عملکرد تحصیلی بالاتری خواهند داشت.

وجود رابطه بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی از جهات مختلف قابل بررسی و تبیین است.

۱- اولین تبیین برای همبستگی بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی مربوط به ویژگی خاصی است که افراد واجد منبع کنترل درونی دارند و آن عبارت از توانایی به تأخیر انداختن کامروایی^{۲۱۸} است. این فرض بسیار جالبی است که دارندگان منبع کنترل درونی بیشتر از افراد دارای منبع کنترل بیرونی عادت کرده اند برای انجام کارها نقشه های بلند مدت طرح کنند. به نظر می رسد فرایند طولانی برنامه ریزی و تلاش برای هدفهای بلند مدت تنها برای افرادی قابل تحمل است که باور دارند، قادرند نتایج کوشش هایشان را کنترل کنند، در صورتی که دارندگان منبع کنترل بیرونی از ابتدای شروع به کار، اعتقاد دارند عوامل غیر مشخصی تعیین کننده هستند. بنابر این چرا آنها باید خوشیهای قابل دسترس را برای هدفهای درازمدت به تعویق بیندازند. وقتی که کارهای روزانه به وسیله بعضی پیشامدهای غیر قابل پیش بینی تحت تأثیر قرار می گیرد دارندگان منبع کنترل بیرونی ضرورتی نمی بینند که از خوشیهای قابل دسترس چشم پوشی کنند، بلکه آنان هدفهای بلند مدت را فدای خوشیهای آنی می کنند. اگر افراد بدانند که در زندگی روزانه با وقایعی روبرو می شوند که نامشخص است، کوششهای بلند مدت بیهوده به نظر می رسد. نخستین یافته پژوهشی در زمینه ارتباط بین منبع کنترل و توانایی به تأخیر انداختن خوشیها به وسیله بیلر (۱۹۶۱) گزارش شده است. وی با انجام پژوهشی، چنین مطرح می کند که به نظر می رسد دارندگان منبع کنترل

درونی نسبت به واجدین منبع کنترل بیرونی بهتر بتوانند تنش را که هنگام به تأخیر انداختن خوشیها ایجاد می شود تحمل کنند. این امر به نوبه خود باعث موفقیت در عملکرد به ویژه عملکرد تحصیلی می شود (به نقل از برومند نسب، ۱۳۷۳).

۲- دومین تبیین برای رابطه بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی به مفهوم « درماندگی آموخته شده » که ابتدا توسط سلیگمن (۱۹۷۵) مطرح شده است، بر می گردد. درماندگی آموخته شده به یک ویژگی شخصیتی اشاره دارد، بدین صورت که افراد درمانده بر اثر تجارب قبلی یاد گرفته اند که بر محیط خود کنترل چندانی ندارند. یعنی موفقیت را ناشی از تلاش و کوشش نمی دانند و بین رفتارهای خود و پیامدهای آنها رابطه ای نمی بینند. در تحقیقاتی که توسط دیسنر و دوسک^{۲۱۹}، ۱۹۷۸، ۱۹۸۰) انجام گرفت به این نتیجه رسیدند که کودکان تسلط مدار موفقیت را نشانه توانایی خود می دانند و اگر شکست بخورند تلاش بیشتری می کنند و سعی می کنند تا از راههای دیگر تکلیف را حل کنند، در صورتی که کودکان درمانده موفقیت را نشانه ای از توانایی نمی دانند و فکر می کنند که علل شکست خارج از اختیارشان قرار دارد. بنابراین تمایل دارند که به سادگی دست از کار بکشند (به نقل از برومند نسب، ۱۳۷۳).

۳- سومین تبیین برای توجیه وجود همبستگی بین منبع کنترل و عملکرد تحصیلی به داشتن انتظارات موفقیت بر می گردد و چیزی است که جامعه شناسان به آن پیشگویی خودکامبخش^{۲۲۰} می گویند. بر اساس این دیدگاه کودکانی که انتظار موفقیت دارند و معتقد هستند توانایی آن را دارند که از عهده انجام تکلیفی بر آیند، بر اساس این انتظار تلاش زیادی می کنند و در نهایت می توانند موفق شوند. بدین ترتیب اگر افراد احساس کنند که مسئول رفتار خودشان هستند و با تلاش خودشان می توانند موفق شوند، تلاش بیشتری می کنند و در نهایت هم شانس بیشتری برای موفق شدن دارند.

منابع

منابع فارسی

آب روشن، حسن (۱۳۷۸). « بررسی رابطه ی بین شیوه های فرزند پروری با مکان کنترل و عملکرد تحصیلی » پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز.

²¹⁹ -Dicner & Dwceck

²²⁰ -self-fulfilling prophecy

اسماعیل دخت، راضیه (۱۳۸۳). « بررسی رابطه هسته کنترل، یادگیری خود تنظیمی و عملکرد تحصیلی» پایان نامه کارشناسی

ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان.

اصغر نژاد، طاهره (۱۳۸۳). «بررسی رابطه باورهای خودکارآمدی، مسند مهار گذاری باموفقیت تحصیلی» پایان نامه کارشناسی

ارشد، تهران : دانشگاه شهید بهشتی.

فروز، غلامعلی (۱۳۷۷). روان شناسی تربیتی کاربردی، انتشارات سازمان مرکزی انجمن اولیاء و مربیان، تهران.

برومند نسب، مسعود (۱۳۷۳). « بررسی رابطه جایگاه مهار و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه سوم راهنمایی دزفول»

پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اهواز.

حیدری، پهلویان، احمد، محجوب، حسین (۱۳۷۸). رابطه منبع کنترل درونی - بیرونی با افسردگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان

دانشگاه علوم پزشکی همدان، نشریه اندیشه و رفتار، شماره ۱۶ ص ۲۳-۳۱

زارع، عباس (۱۳۸۵) «بررسی رابطه هسته کنترل، یادگیری خود تنظیمی و عملکرد تحصیلی» پایان نامه کارشناسی ارشد

دانشگاه آزاد واحد مرودشت.

سیف، علی اکبر (۱۳۷۹). روانشناسی پرورشی، تهران: نشر آگاه.

فیست، جس و گریگوری جی فیست (۲۰۰۲). نظریه های شخصیت، ترجمه ی یحیی سید محمدی (۱۳۸۴) تهران: نشر دوران.

منظری توکلی، علیرضا (۱۳۷۵). «بررسی رابطه انگیزه پیشرفت، هسته کنترل و پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان مقطع

متوسطه» پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز.

منابع انگلیسی

Daniel, J.P & Stevens, J.P (1976). The interaction between the intrnal –external locus of control and tow methods of college instruction. American Educational Research Journal, 13(2).

Harrison, F.I. (1968). Relationship between home background. school success, and adolescent attitudes. Merrill-palmer Quarterly of Behavior and Development 14:331-334.

Phares,E.j(1971)internal-external control and the reduction of reinforcement value after failure. Journal of consulting and Clinical Psychology,37,386,390